

Datum: 2022-08-26

Dnr 3.1-21/0167

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden beslutar att [REDACTED] inte har gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 9 december 2021 överlämnade Försvarshögskolan ett ärende om oredlighet i forskning till nämnden. Överlämnandet har skett i enlighet med 6 § i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.

Misstankarna om oredlighet riktas mot forskaren [REDACTED]. I överlämnandet anges att misstankar om plagiat har uppkommit i samband med [REDACTED] docentansökan. Misstankarna gäller plagiat och självplagiat i två publicerade artiklar och i två manuskript inskickade till tidskrifter för granskning. Manuskripten har dragits tillbaka eller pausats i publiceringsprocessen av forskaren i och med anmälan mot henne. En av artiklarna (se artikel 2 nedan) har en medförfattare, [REDACTED], som också omfattas av nämndens prövning.

De anmälda texterna har granskats av nämnden i plagieringsverktyget Ouriginal¹. Artiklarna och manuskripten samt de misstankar de omfattar listas här nedan:

Artiklarna och manuskripten är följande:

- [REDACTED] (Artikel 1)
- [REDACTED] (Artikel 2)
- [REDACTED] (Manuskript 1)
- [REDACTED] (Manuskript 2)

¹ <https://www.ouriginal.com/sv>

Misstankarna avser:

- I artikel 1 misstänks det enligt överlämnandet finnas självplagierade stycken från en artikel ur [REDACTED] avhandling, [REDACTED] 2011².
- I artikel 2 misstänks det enligt överlämnandet finnas plagierade textstycken ur Woollard & Howard-Snyder³.
- I manuskript 1 misstänks det enligt överlämnandet finnas självplagierade stycken från en artikel ur [REDACTED] avhandling, [REDACTED] 2011⁴. Manuskript 1 misstänks vidare även innehålla plagierade textstycken ur Horton (2006)⁵, [REDACTED] (2018)⁶ Kila (2012)⁷ samt Schmitt (2010)⁸.
- I manuskript 2 misstänks det enligt överlämnandet finnas tre plagierade stycken från Dillon (2016)⁹. Manuskript 2 misstänks vidare innehålla plagierade textstycken ur Pinker (2008)¹⁰ och Sharkey (2014)¹¹.

[REDACTED] tillbakavisar misstankarna om oredlighet i forskning.

Gällande artikel 1 anför [REDACTED] att detta var en av de första artiklar hon skrev efter sin disputation och att det bör ses som en förmildrande omständighet då hon menar att hon inte hade samma förståelse som nu gällande hur noggrann man bör vara när man refererar sig själv. Hon anför också att det mellan raderna framgår att textstyckena kommer från ett tidigare arbete av henne själv (det vill säga [REDACTED] 2011).

Gällande artikel 2 menar [REDACTED] att de stycken som är plagierade främst beskriver Woollard och Howard-Snyders återgivning av ett filosofiskt dilemma. Hon medger att hon har slarvat med referenshanteringen och att hon borde ha angivit citattecken eller skrivit om meningarna, men att det inte har påverkat argumentationen eller slutsatserna i artikeln.

2

² [REDACTED]
[REDACTED]
³ Woollard, Fiona and Frances Howard-Snyder, "Doing vs. Allowing Harm", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2021 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/fall2021/entries/doing-allowing/>.

4

⁴ [REDACTED]
[REDACTED]
⁵ Horton, S. (2006). *Kriegsraison or Military Necessity-The Bush Administration's Wilhelmine Attitude towards the Conduct of War*. *Fordham Int'l LJ*, 30, 576.

6

⁶ [REDACTED]
[REDACTED]
⁷ Kila, J. D. (2012). *Heritage under siege: military implementation of the 1954 Convention for the Protection of Cultural Property* (Doctoral dissertation, Universiteit van Amsterdam [Host]).

⁸ Schmitt, M. N. (2011). Military necessity and humanity in international humanitarian law: preserving the delicate balance. In *Essays on Law and War at the Fault Lines* (pp. 89-129). TMC Asser Press.

⁹ Dillon, RS., "Respect", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2012 Edition), URL = <https://plato.stanford.edu/entries/respect/>

¹⁰ Pinker, S. (2008). The stupidity of dignity. *The new republic*, 28(05.2008), 28-31.

¹¹ Sharkey, A. (2014). Robots and human dignity: a consideration of the effects of robot care on the dignity of older people. *Ethics and Information Technology*, 16(1), 63-75.

Gällande Manuskript 1 anför [REDACTED], liksom för artikel 1, att det är ett av de första manuskript hon skrev efter disputation. Hon anför även att artikeln har blivit accepterad för publicering men inte genomgått det sista granskningssteget och att viss omarbetning av text och korrigerande av referenser kommer att ske innan publicering. [REDACTED] menar att det handlar om slarv med citattecken och referenser och inte något uppsåt att stjäla texter ur andras publikationer.

Gällande Manuskript 2 uppger [REDACTED] att manuset dragits tillbaka från publiceringsprocessen och att det har omarbetats för att ingå i en bok. Hon anför att det även här handlar om slarv och att inget uppsåt att stjäla text ur andras publikationer har funnits. Hon menar att källorna finns med i nära anslutning till de textstycken som markerats som plagierade, men att texten borde ha bearbetats mer och att det på vissa ställen saknas citattecken.

Sammanfattningsvis anför [REDACTED] att bristerna beror på slarv och att källorna finns med i texterna. [REDACTED] menar att hon inte bör bedömas lika hårt för de texter som ännu inte är publicerade. Därmed menar hon att mängden plagiering inte är omfattande och inte är att se som allvarlig.

Medförfattaren på artikel 2, [REDACTED], anför att han nu anser att de tre styckena borde ha haft citattecken och att referenserna borde ha framgått tydligare men att det inte rör sig om en allvarlig avvikelse från god forskningssed. För två av de tre styckena anför [REDACTED] att han anser att plagieringen bör ses som att den beror på slarv. Han menar att det finns korrekta referenser eller att hänvisning till korrekt källa för det filosofiska problem som beskrivs finns i nära anslutning till de textstycken som plagieras. Det tredje och längre stycket menar han är mer problematiskt då källa inte framgår lika tydligt. [REDACTED] anför att han inte själv skrivit just de delar av artikeln som misstänks innehålla plagiat, att han inte hade anledning att misstro sin kollega och medskribent samt att han inte heller upptäckt dessa misstag i samband med granskningsprocessen.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Planering, genomförande eller rapportering av forskning

De avvikelser som kan utgöra oredlighet i forskning ska enligt definitionen i 2 § lagen ha begåtts vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Formuleringen innebär enligt förarbetena att begreppet oredlighet avser avvikelser under hela

forskningsprocessen.¹² Med rapportering avses både publicering och andra typer av offentliggöranden.¹³

Misstankarna rör forskning som i två fall har publicerats vilket är att betrakta som rapportering av forskning. Detta är att betrakta som ett led i rapportering av forskning. I två fall har forskningen sammanställts i manuskript och skickats in för granskning till vetenskapliga tidskrifter. Även detta är att betrakta som ett led i rapportering av forskning. Dessutom har texterna skickats in som underlag för en ansökan om docentur. Artiklarna och manuskripten ska därmed prövas av nämnden.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet¹⁴.¹⁵ De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed¹⁶. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat. Slutligen är beskrivningen av plagiering att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.¹⁷

Artikel 1 misstänktes innehålla tre textstycken, ett kortare och två längre, bestående av flera meningar ur en artikel som ingår i [REDACTED] avhandling. För det längsta textstycket bedömer nämnden att det delvis framgår att resonemanget baseras på [REDACTED] tidigare arbete ([REDACTED] 2011), så som [REDACTED] också har framfört i sitt yttrande. För övriga två textstycken bedömer nämnden att det inte framgår att de textstycken som återanvänts i artikel 1 kan ha en annan källa. Då det rör sig om text som återanvänts från [REDACTED] tidigare artikel ([REDACTED] 2011) anser nämnden att andras texter eller idéer inte har använts utan tillbörligt erkännande. Det är därmed inte fråga om plagiering i lagens mening, utan om så kallad självplagiering.

Artikel 2 innehåller tre plagierade stycken som är en till tre meningar långa, ur en extern källa. De plagierade texterna beskriver ett filosofiskt dilemma. Nämnden bedömer att det första stycket är att se som en standardbeskrivning av dilemman. Det andra stycket rör beskrivningen av dilemman. Det tredje stycket som återfinns i en fotnot innehåller korrekta referenser i nära anslutning till textstycket men det framgår inte att textstycket är en ordagrann återgivning av den text som återfinns i originalkällan. Nämnden bedömer att artikel 2 innehåller plagiat då citattecken saknas.

Manuskript 1 omfattar upp till 30 plagierade textstycken som är en eller flera meningar långa. Vid några av de plagierade textstyckena finns korrekta källor angivna men det

¹² Prop. 2018/19:58, s. 100.

¹³ Prop. 2018/19:58, s. 49.

¹⁴ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

¹⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

¹⁶ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

¹⁷ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

framgår inte att meningar eller textavsnitt är ordagrant återgivna. Några få av de plagierade textstyckena är att se som standardformuleringar. Ett par av de plagierade textstyckena kommer från [REDACTED] (2018) men detta nämns inte i texten och referens finns inte med i referenslistan. Även om det i en majoritet av fallen finns källa angiven, så är fraser ordagrant återgivna vilket betyder att citattecken borde ha använts. Detta innebär enligt nämndens bedömning att manuskript 1 innehåller omfattande plagiering av flera olika källor.

Manuskript 2 innehåller ett tiotal plagierade textstycken som är mellan en och flera meningar långa. På några ställen finns korrekta källor angivna men det framgår inte att fraser är ordagrant återgivna. Nämnden bedömer att även manuskript 2 innehåller omfattande plagiering.

Nämnden bedömer sammanfattningsvis att artikel 2 samt manuskript 1 och 2 innehåller meningar och stycken som är direkt kopierade från andra källor med endast enstaka ord utbytta eller utelämnade. Dessa saknar citattecken, och källhänvisningar har inte angivits på ett korrekt sätt. Ursprungskällorna har således inte givits tillbörligt erkännande och nämnden bedömer att artikel 2 samt manuskript 1 och 2 innehåller plagiering.

Allvarlig avvikelse

Det är endast allvarliga avvikelser från god forskningssed som utgör oredlighet i forskning och som faller under nämndens prövning. Andra avvikelser hanteras i stället av forskningshuvudmännen själva enligt 1 kap. 17 § högskoleförordningen (1993:100). I förarbetena till lagen anges att fabricering och förfalskning i princip alltid är allvarliga avvikelser från god forskningssed. Plagiering bör i vissa fall inte anses utgöra en allvarlig avvikelse från god forskningssed, till exempel om det är fråga om en mindre förseelse vid ett enstaka tillfälle.¹⁸

Nämnden bedömer att plagieringen i artikel 2 inte är omfattande och inte bör ses som allvarlig i sig. Manuskripten innehåller däremot omfattande plagiering då flera stycken är plagierade utan att citattecken eller korrekt källhänvisning har angetts. Då det rör sig om omfattande plagiering av flera olika källor i flera forskningsarbeten, i detta fall två manuskript, bedömer nämnden att det rör sig om en allvarlig avvikelse från god forskningssed.

Uppsåt eller grov oaktsamhet

Enligt 2 § i lagen krävs att den allvarliga avvikelsen från god forskningssed begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet för att det ska vara fråga om oredlighet i forskning. Uppsåt innebär enligt förarbetena att forskaren ska ha förstått vad han eller hon har gjort medan oaktsamhet innebär att forskaren i vart fall borde ha förstått detta. Grov oaktsamhet kräver att agerandet framstår som särskilt allvarligt eller klandervärt. Förbiseenden, slarv eller missförstånd bör som regel inte betraktas som grov oaktsamhet enligt förarbetena.¹⁹

¹⁸ Prop. 2018/19:58, s. 100.

¹⁹ Prop. 2018/19:58, s. 50-51, 100.

Sedan den 1 januari 2020 är forskarens ansvar att följa god forskningssed i sin forskning författningsreglerat enligt 4 §. Hur långtgående ett sådant ansvar kan eller ska vara måste prövas och bedömas i varje enskilt fall.

Som framgått ovan har [REDACTED] framfört att hon inte haft något uppsåt att plagiera och att återanvändningen av texter från andra källor i artiklarna och manuskripten beror på slarv i referenshantering. [REDACTED] uppger även att manuskript 1 och artikel 1 skrevs kort efter hennes disputation och att hon då inte hade samma kännedom om hur noggrann man bör vara när man refererar sig själv. Hon menar vidare att manuskripten inte bör bedömas lika hårt som de publicerade texterna då de kommer att arbetas om och de brister som gäller referenser kommer att korrigeras.

Nämnden bedömer att en forskare efter genomförd forskarutbildning förväntas ha kunskap om hur källhänvisning och korrekt citering ska ske enligt god forskningssed. Vidare bedömer nämnden att plagieringen i manuskripten är så pass omfattande att det inte kan anses bero på förbiseenden, slarv eller missförstånd. Att manuskripten inte publicerats förändrar inte denna bedömning då de skickats till tidskrifter med intentionen att publicera dem. Manuskripten har dragits tillbaka av författaren först efter att felet upptäckts av någon annan. Därför påverkar inte det faktum att texterna har dragits tillbaka nämndens bedömning i skuldfrågan. Sammantaget bedömer nämnden att [REDACTED] har agerat grovt oaktsamt avseende de båda manuskripten.

Nämnden finner därför att [REDACTED] har gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. Nämnden finner inte att [REDACTED] har gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Dorota Green.

Thomas Bull
Ordförande

Dorota Green
Handläggare